

КОНСПЕКТ

за провеждане на писмен държавен изпит
за магистри от МП *Биоетика, общество, култура*

1. Етика и контрол на асистираните репродуктивни технологии (АРТ). Възможности и развитие на АРТ. Форми на асистирана репродукция. Практики за дониране на гамети и етични въпроси - анонимност и не-анонимност, възмездно и безвъзмездно даряване. Нормативна уредба за дониране на гамети. Трансфер и редукция на ембриони- практики, етични аспекти и регулация.
2. Етични аспекти на преимплантационната генетична диагностика. Обща характеристика и практики на преимплантационната генетична диагностика (ПИД). Морални въпроси, дискусии и етически позиции относно ПИД за селекция на пол и създаване на „деца – спасители. Регулация и правна уредба на ПИД.
3. Биоетични аспекти на генетичната диагностика чрез секвениращи технологии при деца с моногенни, хромозомни и мултифакторни болести.
4. Биоетични аспекти на интерпретацията, съхранението и вторичното използване на човешки геномни данни.
5. Същност на медицинската хуманитаристика
6. Бъдещето на медицината
7. Психотерапия, психология, психиатрия: подходи към човешката субектност
8. Норма и патология на психичното: психологични, исторически и социални проекции
9. Психиатричната стигма като социален проблем
10. Психиатрията и правата на пациентите: основни въпроси и противоречия.
11. Социоаналитичният подход към уязвимостта: методология, позиция на
12. изследователя и рефлексивност.
13. Проблемът за легитимацията в анализи на случаи на социални уязвимости.
14. Болести и лечения в българската проза
15. Фигурата на лекаря в българската проза
16. Филмът като медия. Формални, наративни, драматургични и естетически средства. През наративно инсцениране към действителност. Учи ли ни киното да преживяваме смъртта? Има ли естетика в умирането?
17. Пределни на измеримост. Може ли да се измери здравето така, както се мери природата (Гадамер)? Да се направи (произведе) здраве.
18. Инфекциозните болести (като обществено значими заболявания). Ваксинипрофилактиката като биополитика.
19. Опозиции срещу ваксинопрофилактиката. Детерминанти и „мишени“ на ваксинационна колебливост.
20. Животът като обект на регулация. Дефиниция и характеристики. Обхват и предмет на биоправните регулации. Кои регулации се включват в биоправото и какви са особеностите на предлаганите от него регулации?
21. Юридическо начало и юридически край на човешкия живот. Как се съотнасят юридическите понятия оплождане, зачеване, раждане? Какви са правните дефиниции за смърт?
22. Научни подходи към грижата. Феминистки дефиниции и проекции.
23. Здравето на значимите други в ежедневен и практически смисъл. Грижата и битките за признание на майки и социални работници.

24. Медицински модел и патернализъм. „Голямата идея”: социален модел на увреждането и независимия живот. Грижа срещу автономност.
25. Увреждане и форми на интеграция. Фокусът върху труда – продуктивистката парадигма
26. Генезис на дисциплинарната власт като модерна власт. Производство на покорни и полезни тела. Дисциплинарни институции. Подготвителни и поправителни дисциплинарни институции. Униформеното тяло.
27. Дисциплинарната власт и контролът над дейността: разпределение на времето, времева обработка на действието, съотнасяне на тялото с жеста, връзка тяло-предмет, изчерпателно използване.
28. Какво научаваме за човешката интелигентност от провалите ни при опита да създадем изкуствен интелект?
29. Кой са евристичните допускания, които правят възможен опита за създаване на изкуствен интелект?

Литература:

1. Arras, J. (Ed.), Fenton, E. (Ed.), Kukla, R. (Ed.). (2014). *The Routledge Companion to Bioethics*. New York: Routledge.
2. Boden, M. 2006. *Mind as Machine: A History of Cognitive Science*. Oxford: Clarendon Press.
3. Carter, M. 2007. *Minds and Computers: An Introduction to the Philosophy of Artificial Intelligence*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
4. Dimitrova, Ina, 2019. *Disability in the World of Work: Images of Productivism*. Sofia: Collective for Social Interventions/Rosa Luxemburg Stiftung Southeast Europe. ISBN 9786197219258. (in Bulgarian).
https://www.rosalux.rs/sites/default/files/publications/Dimitrova_Productivism_web.pdf
5. Franklin, S. 1995. *Artificial Minds*. Cambridge, MA: MIT Press.
6. Larson, H., 2020. *Stuck. How Vaccine Rumors Start—and Why They Don't Go Away*. Oxford University Press 2020.
7. McHugh, P. R., Slavney, P. R., *The perspectives of psychiatry* (2nd ed.). Johns Hopkins University Press, 1998.
8. Nilsson, N. 2010. *The Quest for Artificial Intelligence: A History of Ideas and Achievements*. Cambridge: Cambridge University Press.
9. Shakespeare, T. 2008. *Disability Rights and Wrongs*. Routledge.
10. Taylor-Sands, M. (2013). *Saviour Siblings: A Relational Approach to the Welfare of the Child in Selective Reproduction*. Oxford: Routledge.
11. Агамбен, Дж. *Homo Sacer II*. 2019. София: Критика и хуманизъм.
12. Агамбен, Дж. *Homo Sacer. Суверенната власт и оголеният живот*. С., 2004.
13. Александрова-Янкуловска, С. (2016). *Биоетика*. Плевен: Издателски център на МУ–Плевен.
14. Ангелова 2015: Ангелова, С. *Сънища на разума: истории на лудостта в българската проза*. С., Либра Скорп.
15. Аранудова, Петя Г. (2012). „Медицинска терминология, изд. „Медицина и физкултура“, С.
16. Болестта 2015: Болестта в литературата. Сборник с доклади от Национална научна конференция. С., Либра Скорп.
17. Бояджиев, Б. и др. (съставители), *Лекарят, пациентът, обществото*, 1994, Фондация „Невронауки и поведение“
18. Видева, Н. (2017). *Феминистки проекции*, Унив.изд. „Св.Кл.Охридски“.
19. Гадамер, Х-Г, 1994. *История и херменевтика*, София.
20. Гадамер, Х-Г, 2014. *Загадката на здравето*. София, НБУ.

21. Галина Гончарова, Теодора Карамелска (ред.) (2019) Грижата като биографичен опит и социални политики Социологически проблеми, год.51, бр.1.
22. Димитрова, И. (2012). Пренатална диагностика и биополитика в България. Изток –Запад, София.
23. Димитрова, Ина. 2012. Пренатална диагностика и биополитика в България.
24. Дън, Дж. 2021. 2021. За кого бие камбаната. София, Лист.
25. Ичевска 2019: Ичевска, Т. Медицината в българската литература. С., Унив. изд. "Св. Кл. Охридски".
26. Ичевска, Татяна (2019), „Медицината в българската литература“, УИ „Св. Кл. Охридски“, С.
27. Йотов, Ст. (съст.), 2011. *Когато медиите не бяха постмодерни*. София: АгатаА.
28. Кантарджиев, Т., Шаламанов, Д. 2020. Истината за ваксините при хората. Исторически преглед и съвременен анализ на имунопрофилактиката в хуманната медицина. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2020.
29. Киров, К., Начала на психиатричната диагностика, С., Шанс, 1991.
30. Колева, А., К. Коев (съст.) Социологически проблеми, Тема на броя: Мишел Фуко: нови проблематизации. Раздел „Проблематизиране на „био“, или за биовластите и биополитиките, 2016, № 3-4, с. 109-218.
31. Кънчева, Павлина, Българската медицинска терминология – поглед към нейното дефиниране, характеризиране, развитие и съвременно състояние - https://www.balgarskiezik.eu/1-2016/0_8_PAVLINA%20KANCHEVA_str.56-65.pdf
32. Лапланш, Ж., Понталис, Ж.-Б., 2009. *Речник на психоанализата*. София: Колибри.
33. Минева, М. 2018. Легитимация и квантификация в дискурси на омразата. В: Пенкова, С.
34. Минева, М., Орбова, Т., Панчев. Д., Любенова, Р., Ненчева, Д. и др. (съст. Пенкова, С.) 2018. Езикът на омразата – хейтърският дискурс и отношението към „Другия“, Пловдив: СТУДИО 18, 44-68, ISBN 978-619-7249-27-9.
35. Минева, М. 2019. Проблемът за легитимацията в анализи на случаи на социална уязвимост. В: *Καιρός*, бр. 4/2019, 124-133, ISSN: 2534-8442. <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=796659>
36. Минева, М. 2025. Устойчивост на всекидневните категоризации срещу обновяване чрез индукция. В: *Καιρός*, 7, 6–23; ISSN 2534-8442.
37. Минева, М., Ташева, М., Петков, Т. Георгиев, Д., Ненчева, Д. (и др.) 2019. Социалната уязвимост: социоаналитични перспективи. (съст. Минева, М. Ташева, М.) Пловдив: УИ „Паисий Хилендарски“, ISBN: 978-619-202-532-8.
38. Митев, Т., 2021. The Health Wars. За кризата в доверието във ваксините. В; сп. Социологически проблеми, кн 3-4, 2021 г.
39. Митев, Т., 2022. Ваксинационната колебливост и нейните детерминанти. Сп. Българско списание за обществено здраве, кн.4/2022, (51-58 стр.)
40. Николова, Н. Униформеното тяло в дисциплинарните пространства. В: Политанатомия на модерния човек.
41. Николова, С. (2025). Лекционен курс по дисциплината „*Картиране и секвениране на генома – биоетични аспекти*“.
42. Семерджиева, М. (2013). *Медицинска етика*. Пловдив: МУ–Пловдив.
43. Сп. Социологически проблеми, извънреден брой “Социоанализа на самонаследяването” (водещи броя Събева, С., Пенкова, С.) 1/2018, (избрани текстове).
44. Сп. Хетеродоксия, 1-2. 2020, тема: „Социоанализа на симптома“ (водещи броя Събева, С., Ненчева., Д.), ISSN 2738-7569 (избрани текстове).
45. Ставру, Ст. (2014). Видения в кутията на Пандора. Биоправо. Книга втора, Изд. Феня, София.

46. Ставру, Стоян. 2014 Видения в Кутията на Пандора. Биоправо Книга първа. Юридическа митология на човешкото тяло. Флуктуации на правосубектността”, София: ИК Феня, с. 548.
Ставру, Стоян. 2014 Видения в Кутията на Пандора. Биоправо. Книга втора. Мутации при човешката репродукция. Карнавална смърт – правни аспекти. София: ИК Феня, с. 532.
47. Стоицова и др., 2021. Колебливост по отношение на имунизациите: основни елементи и позиция на България на световната карта. сп. Медицински преглед, 2021, 57(4):17-25.
48. Стоян Ставру, Теодора Карамелска (ред.) (2021) Измерения на грижата: между личното преживяване, социалните регулации и здравния активизъм.
49. Стоянов, Др., Невронаука и предизвикателствата на психологичната медицина, С., Изток-Запад, 2008.
50. Тачева, Виолета (2014), „Съвременни тенденции в езика на дисертационните трудове по медицина и здравеопазване“ – „Проблеми на социолингвистиката“, т. 11, Международно социолингвистично дружество.
51. Ташева, Ивета (2022), „Медицинска хуманитаристика. Теми, термини, превод“, изд. „Сиела“, С., 2022.
52. Тейлър, М., Вайдия, Н., Дескриптивна психопатология, С., Изток-Запад, 2022.
53. Тончева, Д. (2020). *Медицинска генетика и геномика*. София: МИ АРСО.
54. Фуко 1994: Фуко, М. Раждане на клиниката. Археология на медицинския поглед. С., Унив. изд. „Св. Климент Охридски“, 1994.
55. Фуко, М, 1996. История на лудостта в класическата епоха. Плевен: ЕА.
56. Фуко, М. 2016. Управляването на себе си и на другите. С: Критика и хуманизъм.
57. Хаджийски, Ив., Психология на военната дисциплина
58. Ясперс, К., Обща психопатология, С., Лик, 2001.

Гласуван на Катедрено заседание на катедра **Философия**
Протокол 124/15.04.2026 г.

Утвърден на Факултетен съвет на **Философско-историческия факултет**
Протокол 216/20.04.2026

.....
Доц. д-р Валентин Аспарухов
Ръководител катедра „Философия“

.....
Проф. д-р Стойка Пенкова
Декан на **Философско-историческия**
факултет